

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination

March/April- 2018

SANSKRIT : P4 HITOPADESH-MITRALABH
(ELECTIVE-2)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો. (૦૮)
- (૧) અથ તેન વ્યાધેન તણ્ડુલકણાન્ વિકીર્ય જાલં વિસ્તીર્ણમ્ । સ ચ પ્રછન્નો ભૂત્વા સ્થિતિઃ । તસ્મિન્નેવ કાલં ચિત્રગ્રીવનામા કપોતરાનઃ સપરિવારો વિચિતિ વિસર્પસ્તાંસ્તણ્ડુલકણાનવલોક યામાસ । તતઃ કપોતરાનસ્તણ્ડુલકણલુષ્ઠાન્કપોતાન્ પ્રત્યાહકુતોઙ્ઠાન્ નિર્જનવને તણ્ડુલકણાનાં સંભવઃ । તન્નિરુપ્યતાં તાવત્ । મદ્રમમિદં ન પશ્યામિ । પ્રાયેણાનેન તણ્ડુલકલોભેનાસ્માભિરયિ તથા ભવિતવ્યમ્ ।
- (૨) અસ્તિ માગીરથીતીરે ગૃધ્રકૂટનામ્નિ પર્વતે મહાન્ પર્કટીવૃક્ષઃ । તસ્ય કોટરે દૈવદુર્વિપાકાદ્ ગલિતનસ્વનયનો જરદ્ગવનામા ગૃધ્રઃ પ્રતિવસતિ । અથ કૃપયા તજ્જીવનાય તદ્રવૃક્ષવાસિનઃ પક્ષિણઃ સ્વાહારાત્કિંચિત્કિંચિદુલ્લસ્ય દદાતિ । તૈનાસૌ જીવતિ । શાવકાનાં રક્ષણં કરોતિ । અથ કદાચિદ્ દીર્ઘકર્ણનામા માર્જારઃ પક્ષિશાવકાન્ ભક્ષયિતુ તત્રાગતઃ । તતસ્તમાયાન્તં દેષ્ટ્યા પક્ષિશાવકૈર્ભયાર્તઃ કોલાહલ કૃતઃ ।
- (૩) અસ્તિ કલ્યાણકટકવાસ્તવ્યો મૈરવો નામ વ્યાધઃ । સ ચૈકદા મૃગમન્વિષ્ણન્ વિન્ધ્યાચી ગતઃ । તેન તત્ર વ્યાયાદિતં મૃગમાદાય ગચ્છતા ધોરાકૃતિઃ શુકરો દેષ્ટઃ । તતસ્તેન વ્યાધેન મૃગં ભૂમૌ નિધાય શુકરઃ શરેણાહતઃ । શૂકરેણાપિ ધનધોરગર્જનં કૃત્વા સ વ્યાધો મુષ્કદેશે હતઃ સંશિષ્ણન્નદુમ્ ઇવ ભૂમૌ નિયયત્ ॥
- પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે સંદર્ભ સહિત સમજાવો. (૦૬)
- (૧) અહો નિર્ધનતા સર્વાપદામાસ્યદમ્ ।
- (૨) છિદ્રેષ્વનર્થાં બહુલિ ભવન્તિ ।
- (૩) લુપ્તે મર્તરિ નારીણાં સંતુષ્ટાઃ સર્વદેવતાઃ
- (૪) શાનં મારઃ કિયા વિના ।
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસની સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૨ હિતોપદેશના કર્તા પંડિત નારાયણ ભટ્ટનો પરિચય આપી હિતોપદેશના સમય અને રચનાસ્થળ પર નોંધ લખો.
- પ્રશ્ન-૩ કપુરતિલક હાથીની કથા અને તેના બોધ પર વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ હિતોપદેશનું સાહિત્યિક મૂલ્યાંકન કરો.
- પ્રશ્ન-૪ 'હિતોપદેશ'ના મિત્રલાભમાંથી પ્રાપ્ત થતો વ્યવહારબોધ દર્શાવો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ ચારમિત્રોની મુખ્યકથા અને તેનો બોધ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) હિતોપદેશઃ શિર્ષક ।
- (૨) ધનપ્રશંસાઃ
- (૩) અતિથિનું મહત્વ
- (૪) ભારતીય કથાસાહિત્યનો પરિચય